

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Tredie Brev til en højvelbaaren Herre. 1743

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 197. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801337920/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

LITTERÆR VIRKSOMHED

vende sig imod mig. Det Folkefærd har Erfaringen lært mig at holde Fred med.

Der findes slet intet saa frygteligt som de himmelske Hærskarers Straffedom.

Der er bestemt ingen der bliver mere vrede over at høre deres egne Fejl blive rænset op end de der selv offentligt tordner mod andres, og ingen der er mere hadske i deres Forfølgelse af andre end de der altid har præket mest mod Forfølgelser. Der var straks nogle ondsindede Prækere der greb til Vaaben imod mig. De styrtede Byen rundt som vanvittige og udbredte deres dumme og uretfærdige Fortolkninger i hvert eneste Hus. Men da de opdagede at der ikke var ret mange der troede paa dem, og da de horte Folk sige at deres egne Udtalelser kunde udlægges ligesaa satirisk hvis man behandlede dem paa samme uretfærdige Maade, saa blev de til sidst tavse, enten fordi de var blevet trætte af at løbe omkring eller fordi de var blevet bange for disse Advarsler. Det er den almindelige Opfattelse at de samme Herrer er Ophavsmænd til den uretfærdige og vanskabte Kritik der fremkom i Göttingen. Det kan jeg dog ikke sige med Sikkerhed, og jeg synes ikke det er Ulejligheden værd at lave et større Detektivarbejde for at finde ud af hvem der stod bag den. Der var nogle som prøvede at faa mig til at tilbagevise deres lavsindede Bagvaskelser. Men naar man bliver overfuset med Skældsord synes jeg ikke man skal give igen af samme Tønde. Derved opnaar man ikke andet end at stille sig paa Niveau med dem der angriber én. Jeg er glad over at jeg fik Bugt med mine Lidenskaber. Jeg siger bare at det ser ud til at det er sket med den lærde Verden naar Mennesker af den Surdejg ikke bare skriver Bøger, men ogsaa agerer Kritikere. Bedømmelsen i andre Lande viser hvor gunstig en Modtagelse dette lille Værk fik; og da det kort efter kunde læses paa fem forskellige Sprog kan man nok regne ud at det blev ved at være lige saa populært i Udlandet som det var blevet herhjemme. Kritikken i visse

DET TREDJE BREV

andre Tidsskrifter var mig heller ikke ubehagelig. Kritikerne skrev at Romanen var velskrevet og god, men syntes at jeg havde forsyndet mig imod Sandsynligheden. Paa den anden Side fandt de at man maatte tilgive Forfatteren denne Forseelse, og saa maa jeg retfærdigvis ogsaa være storsindet og tilgive dem deres Kritik. Jeg maa dog med visse høj lærde Herrers Tilladelse sige at der er mange der anser denne Forseelse for netop at være det fine ved Bogen. Det er nemlig ét af Formaalene med Bogen at gøre Nar af visse Forfattere som i deres Beskrivelser af fjerne Egne har fortalt os saa mange fantastiske Løgnehistorier. Det fremgaar af de to Fortællinger til Niels Klim. Desuden kan man da ikke regne noget for utroligt, naar man forestiller sig en helt anden Verden! Cicero siger at den der er født og har levet hele sit Liv paa Øen Scirphus, hvor man aldrig ser andet end smaa Harer og Ræve, ikke vilde tro paa at der fandtes Løver og Pantere i Virkeligheden, og hvis man fortalte ham om Elefanten vilde han tro man gjorde Nar af ham. Hvis én eller anden kom til Saturn, Jupiter, Maanen eller en anden Planet og gav en Beskrivelse af Livet her paa Kloden, saa er der ingen Tvivl om at Kritikerne paa disse Planeter vilde fælde samme Dom. De vilde sige at Forfatteren uden mindste Hensyn til Sandsynligheden havde opdigtet nogle naturstridige Uhyrer. Ved Synet af en menneskelig Skikkelse vilde de tabe Næse og Mund og stamme:

Nej, se den underlige Skabning der!
Den var vel nok en Malers Pensel værd.

Der er nogle der nok kan se en rig Fantasi og visse fornuftige Moralforskrifter i mit lille Værk, men som synes at nogle af Morsomhederne ikke er en gammel Mand og en Filosof værdige. Men saa er de jo nok ikke klar over at de lærdeste, mest moralske og mest alvorlige Mennesker af Verden tit har skrevet den Slags. De der véd bedre vil jo nok indrømme at jeg deler mine Fejl med diverse store Humorister som nok er værd at efterligne. Der er to Slags